

# REGULAMINY SĘDZIOWSKIE



## **I. Klasy sędziowskie i uzyskiwanie uprawnień**

### 1. Rodzaje licencji sędziowskich

- 1) Licencja sędziego sportowego PZOS posiada 5 klas:
  - A. sędzia honorowy (SH),
  - B. sędzia krajowy (SK),
  - C. sędzia okręgowy (SO),
  - D. sędzia stażysta (S-St),
  - E. sędzia młodzieżowy (SM),
- 2) Licencja sędziego sportowego PZOS uprawnia do sędziowania zawodów we wszystkich dyscyplinach orientacji sportowej.

### 2. Uzyskiwanie uprawnień sędziowskich

- 1) Licencję sędziego w orientacji sportowej wymienione w ust. 1 pkt. B-E przyznaje Główne Kolegium Sędziów (GKS).
- 2) Warunkiem uzyskania uprawnień sędziowskich jest odbycie kursu sędziowskiego i zdanie egzaminu końcowego z wynikiem pozytywnym.
- 3) Osoby, które nie spełniają warunku zawartego w pkt. 2) mają zaliczony kurs i mogą podejść do egzaminu jeszcze 1 raz na innym kursie sędziowskim za zgodą jego organizatora w okresie maksymalnie 1 roku od ukończenia kursu. W przypadku powtórnego niezdania egzaminu osoby takie muszą ponownie odbyć kurs sędziowski.
- 4) GKS na podstawie protokołu z przeprowadzenia egzaminu sędziowskiego przyznaje:
  - A. kandydatom pełnoletnim – licencję sędziego stażysty,
  - B. kandydatom niepełnoletnim – licencję sędziego młodzieżowego.
- 5) Sędzia młodzieżowy po uzyskaniu pełnoletności automatycznie staje się sędzią stażystą.
- 6) Sędzia stażysta, aby uzyskać uprawnienia sędziego okręgowego (SO) musi spełnić następujące warunki:
  - A. posiadać minimum 2 lata uprawnień sędziego stażysty,
  - B. posiadać udokumentowane pełnienie funkcji sędziowskich na zawodach regionalnych min. 3 razy, na zawodach CTZ min. 1 raz,
  - C. opłacać regularnie składki sędziowskie,
  - D. złożyć do GKS wniosek o przyznanie wyższej klasy sędziowskiej zgodnie ze wzorem. **(zał.1)**
- 7) Sędzia okręgowy, aby uzyskać uprawnienia sędziego krajowego (SK) musi spełnić następujące warunki:

- A. posiadać minimum 1 pełny rok uprawnień sędziego okręgowego,
  - B. zaliczyć z wynikiem pozytywnym kurs doskonalący,
  - C. opłacać regularnie składki sędziowskie,
  - D. złożyć do GKS wniosek o przyznanie wyższej klasy sędziowskiej. **(zał. 2)**
- 8) Licencję sędziego honorowego nadaje Zarząd PZOS na wniosek GKS.
- 9) Licencję S-H może uzyskać czynny sędzia z minimum 20 letnim stażem sędziowskim oraz nigdy nieukarany dyscyplinarnie przez władze Związku - dyskwalifikacją lub utratą licencji sędziowskich.

### 3. Opłata składek sędziowskich

- 1) Wszyscy sędziowie są obowiązani opłacać składki sędziowskie zgodnie z obowiązującym na dany rok „Regulaminem finansowym PZOS”.
- 2) Z opłacania składek sędziowskich zwolnieni są sędziowie honorowi.
- 3) Sędzia niemający opłaconej licencji sędziowskiej za dany rok nie może pełnić funkcji sędziowskich na zawodach organizowanych przez Związek lub jego członków zwyczajnych.
- 4) Opłatę za pierwszą przyznaną licencję sędziowską wnosi się najpóźniej do 3 miesięcy licząc od daty jej przyznania.
- 5) W przypadku nieopłacania licencji sędziego przez 3 lata, licencja zostaje zawieszona.
- 6) Odnowienie zawieszanej licencji wymaga wniesienia składki sędziowskiej w kolejnym roku oraz zaliczeniu z wynikiem pozytywnym testu sprawdzającego przed GKS.
- 7) Zaleganie w opłacie licencji powyżej 3 lat powoduje jej anulowanie.
- 8) Sędzia z powodu ważnych spraw osobistych lub zdrowotnych może zwrócić się do GKS z wnioskiem o urlopowanie i tym samym uniknąć konsekwencji utraty licencji zgodnie z pkt. 7).
- 9) W okresie urlopowania sędzia nie opłaca składek sędziowskiej oraz nie może sędziować żadnych zawodów w żadnej z dyscyplin orientacji sportowej.
- 10) Przywrócenie licencji odbywa się na wniosek sędziego przez GKS, które ze względu na długi okres pozostawania na urlopowaniu może uzależnić swoją decyzję od zaliczenia przez sędziego kursu doskonalącego.

### 4. Organizowanie kursu sędziowskiego

- 1) Organizatorem kursu sędziowskiego w orientacji sportowej mogą być:
  - A. Główne Kolegium Sędziów działające przy Polskim Związku Orientacji Sportowej,
  - B. członkowie zwyczajni Polskiego Związku Orientacji Sportowej.
- 2) Organizator kursu jest obowiązany uzyskać zgodę na organizację kursu sędziowskiego przez GKS PZOS przedstawiając dokumentację (w 2 egzemplarzach) zawierającą następujące informacje:
  - A. termin i miejsce organizacji kursu,
  - B. skład kadry kształcącej,
  - C. nazwisko i imię kierownika kursu z podaniem jego numeru kontaktowego i numer jego licencji sędziowskiej. Kierownik kursu musi posiadać klasę sędziego krajowego i aktualnie opłacone składki sędziowskie,
  - D. skład komisji egzaminacyjnej (kierownik kursu może pełnić również rolę przewodniczącego komisji egzaminacyjnej),
  - E. program kursu.

- 3) GKS wydaje decyzję o przeprowadzeniu kursu i nadaje mu numer.
- 4) GKS zawiadamia Zarząd PZOS o wydanej zgodzie na przeprowadzenie kursu sędziowskiego, dołączając do niego otrzymaną dokumentację kursu.
- 5) Organizator kursu zobowiązany jest do 14 dni po jego zakończeniu dostarczyć sprawozdanie z przeprowadzenia kursu wraz z wynikami egzaminu do GKS w celu wydania decyzji o przyznaniu uprawnień.
- 6) Zaleca się, aby organizator kursu pobrał pierwszą składkę sędziowską od uzyskującego uprawnienia i przekazał ją wraz z wnioskiem o licencję do Biura PZOS.
- 7) Organizator kursu sędziowskiego po pozytywnym zdaniu egzaminu przez kandydata wręcza mu certyfikat ukończenia kursu i o pozytywnym wyniku egzaminu sędziowskiego. (**zał.3**)
- 8) Organizator kursu sędziowskiego może pobierać opłatę egzaminacyjną wysokości max. ½ opłaty licencyjnej dla sędziego stażysty.
- 9) Koszty organizacji kursu sędziowskiego ponosi jego organizator, który może pobierać opłaty za udział w kursie.

## II. Obowiązki sędziowskie

Sędziowie pełniący funkcje na zawodach powinni swoje obowiązki wykonywać sumiennie i bezstronnie oraz zgodnie z przepisami i regulaminami sportowymi wszystkich dyscyplin orientacji sportowej oraz zasadami „fair play”.

### 1. Obowiązki Sędziego Głównego (SG):

- 1) Sędzia główny zawodów dba przede wszystkim o przestrzeganie obowiązujących w Związku przepisów i regulaminów sportowych.
- 2) Bierze czynny udział w tworzeniu komunikatu technicznego zawodów.
- 3) Sędzia główny kieruje pracą całego zespołu sędziowskiego oraz współpracuje z kierownikiem zawodów, budowniczymi tras, kontrolerem zawodów.
- 4) Wyznacza odpowiednie osoby do pełnienia funkcji sędziów tras i innych osób potrzebnych do sprawnego i bezpiecznego przeprowadzenia zawodów oraz udziela im instruktażu
- 5) Sprawdza ważność licencji zawodniczych oraz badań lekarskich (ewentualnie oświadczeń o stanie zdrowia, jeśli takie są respektowane).
- 6) Współpracuje z obsługą Sportident przy tworzeniu list startowych.
- 7) Wraz z obsługą startu sprawdza poprawność wykonania i opisanie map oraz dodatkowych opisów.
- 8) Sprawdza gotowość zespołu sędziowskiego do przeprowadzenia zawodów i podejmuje decyzję o ich rozpoczęciu.
- 9) Podejmuje decyzję o niedopuszczeniu zawodników do startu.
- 10) Podejmuje decyzję o dyskwalifikacji zawodników po konsultacji z kontrolerem zawodów, jeśli został powołany.
- 11) Wnioskuje do Komisji Wychowania i Dyscypliny o przydzielenie kary, zgodnie z obowiązującym Regulaminem Dyscyplinarnym.
- 12) Podejmuje wraz z kontrolerem zawodów decyzję o anulowaniu wybranych kategorii lub całych zawodów ze względu na zaistniałe okoliczności, które mogły mieć wpływ na wyniki zawodów.
- 13) Podejmuje wraz z kierownikiem zawodów i kontrolerem decyzję o przerwaniu zawodów.

- 14) Kontroluje pracę obsługi SI podczas trwania zawodów oraz po ich zakończeniu, aż do momentu przesłania oficjalnych wyników do Biura PZOS.
- 15) Wydaje decyzje budowniczemu tras o rozpoczęciu zbierania PK.
- 16) W przypadku zagubienia się zawodników podejmuje decyzję o rozpoczęciu akcji poszukiwawczej.
- 17) Wydaje zezwolenie na poruszanie się na trasach osób lub zawodników w czasie trwania zawodów.
- 18) Sporządza protokół (**zał. 4**) z zawodów i przekazuje go do Biura PZOS w formie elektronicznej lub papierowej do 7 dni od dnia zakończenia zawodów.

## 2. Obowiązki Kierownika Startu (**KS**)

- 1) Kieruje zespołem obsługującym start.
- 2) Nadzoruje budowę rejonu startu oraz uprzątnięcie tego miejsca po zakończeniu zawodów.
- 3) Poleca wyznakowanie dojścia na start zgodnie z informacją zawartą w komunikacie technicznym oraz ustawienie „lampionu startu” wraz z wyznaczeniem dobiegu do tego miejsca od boksów startowych.
- 4) Sprawdza prawidłowość ułożenia map i opisów dodatkowych oraz ustawia zegary startowe.
- 5) Po konsultacji z SG podejmuje decyzje o rozpoczęciu startu.
- 6) Może podjąć decyzje o niedopuszczeniu zawodnika do startu ze względu na nieregulaminowy ubiór lub złamanie przepisów dotyczących startu.
- 7) Przekazuje uwagi o niesportowym zachowaniu zawodników w rejonie startu do SG.
- 8) Podejmuje decyzję o przesunięciu minuty startu zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 9) Przekazuje obsłudze SI informację o ilości zawodników, którzy wystartowali w zawodach wraz z listami startowymi.

## 3. Obowiązki Kierownika Mety (**KM**)

- 1) Nadzoruje budowę strefy mety oraz prawidłowe ustawienie i oznakowanie dobiegu do mety.
- 2) Kieruje zespołem obsługi mety i czuwa nad prawidłowym jego funkcjonowaniem.
- 3) Nadzoruje wywieszanie wyników zawodów na tablicy informacyjnej ustawionej w CZ.
- 4) W przypadku biegu ze startu masowego, biegu ze startu „handicapowego” oraz biegu sztafetowego, stojąc na linii mety decyduje o kolejności wbiegnięcia zawodników na metę. Przy zawodach trwających powyżej 2 godzin może wyznaczyć do wykonywania jego funkcji w tym zakresie inną osobę z zespołu mety, pod warunkiem, że posiada ona ważną licencję sędziowską.
- 5) Dbą o porządek i przestrzeganie przepisów w rejonie mety oraz przekazuje SG informację o niesportowym zachowaniu zawodników w rejonie mety.
- 6) Po uzyskaniu informacji od obsługi SI oraz po konsultacji z SG podejmuje decyzję o zamknięciu mety.
- 7) Podczas zawodów rozgrywanych bez systemu Sportident KM pełni również funkcje kierownika biura obliczeniowego.

## 4. Obowiązki innych osób funkcyjnych

- 1) Do osób funkcyjnych na zawodach należą:
  - A. obsługa Sportident (SI),

- B. obsługa medyczna,
  - C. sędziowie tras,
  - D. obsługa biura obliczeniowego, jeśli zawody są rozgrywane na papierowych kartach startowych,
  - E. obsługa punktów wodopojowych,
  - F. obsługa parkingów,
  - G. obsługa techniczna.
- 2) Obowiązki innych osób funkcyjnych podległych SG określa on w przeprowadzonym krótkim instruktażu przed rozpoczęciem zawodów.
  - 3) Osoby funkcyjne powinny posiadać ogólną wiedzę na temat funkcjonujących przepisów i regulaminów sportowych obowiązujących w danej rangi zawodach.
  - 4) Obowiązki obsługi SI wynikają bezpośrednio z przepisów i regulaminów sportowych oraz zasad organizacji zawodów w orientacji sportowej.
  - 5) Zaleca się, aby obsługa SI posiadała ważne licencje sędziowskie

### **III. Nagrody i kary**

1. Sędziowie sumiennie i z zaangażowaniem wykonujący swoje obowiązki sędziowskie na zawodach mogą na wniosek GKS być nagradzani przez Zarząd PZOS zgodnie z obowiązującymi w Związku regulaminami.
2. Sędziowie naruszający w sposób rażący postanowienia przepisów i regulaminów sportowych oraz zasady organizacji zawodów w orientacji sportowej podczas wykonywania obowiązków sędziowskich na zawodach podlegają karom, zgodnie z Regulaminem Dyscyplinarnym.
3. Kary określone w pkt. 2 nakłada Komisja Wychowania i Dyscypliny na wniosek Głównego Kolegium Sędziów.
4. Ukaranemu sędziemu przysługuje odwołanie do Zarządu PZOS, zgodnie z Regulaminem Dyscyplinarnym.

### **IV. Postanowienia końcowe**

1. GKS zastrzega sobie prawo do interpretacji Regulaminu Sędziowskiego
2. Od decyzji GKS dotyczącej interpretacji w/w regulaminu przysługuje odwołanie do Zarządu PZOS w terminie 7 dni od otrzymania decyzji.
3. Oznaczenie licencji sędziowskiej składa się z oznaczenia literowego podanego w punkcie I.1.1) od A do E i numeru licencji, *np.*: SK 1290
4. Propozycja programu kursu sędziowskiego znajduje się w załączniku nr 5.
5. Protokół z egzaminu na kursie sędziowski znajduje się w załączniku nr 6.
6. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym Regulaminie zastosowanie mają bezpośrednio obowiązujące przepisy i regulaminy oraz decyzje władz Związku.
7. Na wszystkich protokołach i certyfikatach powinno być umieszczone „logo” PZOS.
8. Niniejsze Regulaminy Sędziowskie wchodzi w życie z dniem 1 marca 2021 r.

**WNIOSEK O PRYZNANIE UPRAWNIENÍ SĘDZIEGO OKRĘGOWEGO (SO)  
W ORIENTACJI SPORTOWEJ**

Nazwisko i imię: .....

Data urodzenia : .....

Nr licencji : ..... ; Nr kursu uzyskania uprawnień S-St .....

Składam wniosek o przyznanie stopnia **sędziego okręgowego (SO)** w orientacji sportowej na podstawie:

**1. Lista sędziowanych zawodów :**

| Nazwa i data zawodów | Funkcja sędziowska | Potwierdzenie organizatora |
|----------------------|--------------------|----------------------------|
|                      |                    |                            |
|                      |                    |                            |
|                      |                    |                            |
|                      |                    |                            |

Główne Kolegium Sędziów PZOS, przyznaje kol. ....  
stopień **sędziego okręgowego** w orientacji sportowej.

Decyzja nr ..... z dnia .....

Przewodniczący GKS

.....

## WNIOSEK O PRYZNANIE UPRAWNIEŃ SĘDZIEGO KRAJOWEGO W ORIENTACJI SPORTOWEJ

Nazwisko i imię: .....

Data urodzenia : .....

1. Składam wniosek o podwyższenie uprawnień sędziowskich na stopień sędziego krajowego.

.....  
Podpis składającego wniosek

Potwierdzenie odbycia kursu doskonalącego oraz pozytywnego zdania egzaminu'

Organizator Doskonalącego Kursu Sędziowskiego nr ...../..... potwierdza udział

i zdanie egzaminu z wynikiem pozytywnym przez składającego wniosek.

-----  
pieczęć organizatora

-----  
podpis kierownika kursu

2. Przyznanie licencji sędziowskiej

Główne Kolegium Sędziów PZOS przyznaje kol.....  
stopień **sędziego krajowego** w orientacji sportowej.

Decyzja nr ..... z dnia .....

Przewodniczący GKS

.....

(pieczęć organizatora kursu)



## CERTYFIKAT UKOŃCZENIA KURSU SĘDZIEGO ORIENTACJI SPORTOWEJ

Kol.

.....

Ukończył Kurs Sędziego Orientacji Sportowej organizowany przez  
....., w .....,  
w dniach ..... zarejestrowany w Polskim Związku Orientacji  
Sportowej pod numerem .....

W dniu ..... przystąpił/przystąpiła do egzaminu teoretycznego i praktycznego  
i zdał/zdała go z wynikiem „pozytywnym” / „negatywnym”

.....

Miejscowość, data

.....

podpis kierownika kursu





## Główne Kolegium Sędziów

# PROTOKÓŁ SĘDZIOWSKI

*z zawodów orientacji sportowej – do celów ewidencyjnych w PZOS*

### I. Dane ogólne:

|                         |  |                |  |               |              |
|-------------------------|--|----------------|--|---------------|--------------|
| Nazwa zawodów           |  |                |  |               |              |
| Organizator             |  |                |  |               |              |
| Data zawodów            |  | Miejsce        |  |               |              |
| Mapa                    |  |                |  | Nr katalogowy |              |
| Współczynnik rankingowy |  | Rodzaj zawodów |  |               | Ilość etapów |

### II. Zespół sędziowski - organizacyjny :

| Funkcja           | Klasa i nr licencji | Nazwisko i imię |
|-------------------|---------------------|-----------------|
| Kierownik Zawodów |                     |                 |
| Sędzia Główny     |                     |                 |
| Kontroler PZOS    |                     |                 |
| Budowniczy Tras   |                     |                 |
| Kartograf         |                     |                 |
| Kierownik Startu  |                     |                 |
| Kierownik Mety    |                     |                 |
| Obsługa SI        |                     |                 |
| Obsługa medyczna  |                     |                 |

## Pozostali sędziowie i funkcje pomocnicze

| Nazwisko i imię | Ewentualny nr licencji | Pełniona funkcja |
|-----------------|------------------------|------------------|
|                 |                        |                  |
|                 |                        |                  |
|                 |                        |                  |
|                 |                        |                  |
|                 |                        |                  |

## IV. Uczestnictwo w zawodach:

|                               |  |                 |  |
|-------------------------------|--|-----------------|--|
| Ilość startujących zawodników |  |                 |  |
| Ilość klubów                  |  | Ilość kategorii |  |

## V. Uwagi i załączniki:

|   |  |
|---|--|
| Polisa OC zawodów   |  |
| Kontuzje  |  |
| Kary  |  |
| Uwagi kontrolujących  |  |
| Wyniki zawodów<br>w załączeniu (ewentualnie<br>strona gdzie są umieszczone) |  |

**Kierownik Zawodów**

.....

**Sędzia Główny**

.....

## TEMATYKA PROGRAMU KURSU SĘDZIÓW ORIENTACJI SPORTOWEJ

### I. Wstęp

1. Przyjazd i zakwaterowanie uczestników kursu
2. Otwarcie kursu i zapoznanie uczestników z programem kursu – ewentualny podział na grupy

### II. Część teoretyczna

| lp      | Tematyka zajęć   | Czas    | Uwagi |
|---------|--|---------|-------|
| 1.      | Omówienie przepisów biegu na orientację.   | 2 x 45' |       |
| 2.      | Omówienie przepisów narciarskiego biegu na orientację, rowerowej jazdy na orientację i orientacji precyzyjnej.   | 2 x 45' |       |
| 3.      | Przepisy sportowe w biegu na orientację – omówienie.   | 45'     |       |
| 4.      | Przepisy sportowe w rowerowej jeździe na orientację, narciarskim biegu na orientację i orientacji precyzyjnej.   | 45'     |       |
| 5.      | Omówienie Zasad organizacji zawodów w orientacji sportowej.  | 45'     |       |
| 6.      | Start ,meta, centrum zawodów – omówienie zasad budowy, rozmieszczenie zespołu sędziowskiego i osób pomocniczych. | 45'     |       |
| 6<br>7. | Zespół sędziowski – skład, obowiązki, współpraca z kontrolerem zawodów i obsługą SI.                             | 2 x 45' |       |
| 8.      | Systemy do obsługi zawodów – rodzaje, podstawowe informacje o ich działaniu.                                     | 2 x 45' |       |
| 9.      | Regulaminy i przepisy sędziowskie – omówienie.   | 45'     |       |
| 10.     | Błędy sędziowskie – omówienie, dyskusja jak ich uniknąć.   | 45'     |       |
| 11.     | Propozycje zmiany przepisów na rok następny.   | 45'     |       |

### III. Część praktyczna

| lp | Tematyka zajęć  | Czas    | Uwagi |
|----|---|---------|-------|
| 1. | Przygotowanie zawodów – biuletyny, obsługa sędziowska.                      | 2 x 45' |       |
| 2. | Przeprowadzenie zawodów – budowa startu, mety, wyniki, protokół sędziowski. | 4 x 45' |       |

### IV. Egzamin (czas ok. 1,30 h)

1. Teoretyczny – wypełnienie testu
2. Praktyczny – ocena komisji egzaminacyjnej zaangażowania uczestników w przygotowaniu i przeprowadzeniu zawodów na kursie

### V. Podsumowanie

1. Ogłoszenie wyników egzaminu i zakończenie kursu

.....  
Pieczęćka organizatora kursu.....  
miejscowość i data

**PROTOKÓŁ Z PRZEPROWADZONEGO EGZAMINU  
NA KURSIE SĘDZIÓW ORIENTACJI SPORTOWEJ**

Komisja Egzaminacyjna na Kursie Sędziów Orientacji Sportowej nr .....,  
w składzie :

Przewodniczący Komisji - .....

Członkowie Komisji .....

Stwierdza, że po przeprowadzeniu egzaminu teoretycznego (test) i praktycznego osoby wymienione w tabeli uzyskały następujące wyniki:

| Lp.      | Nazwisko i imię | Wynik testu (skala 0 – 30 pkt) | Ocena z egzaminu praktycznego (skala 1-20pkt) | Wynik egzaminu <b>pozytywny</b> (min. 15 + 10 pkt) lub <b>negatywny</b> (poniżej 25 pkt) |
|----------|-----------------|--------------------------------|---|--|
| <b>1</b> |                 |                                |   |  |
| <b>2</b> |                 |                                |   |  |
| <b>3</b> |                 |                                |   |  |
| <b>4</b> |                 |                                |   |  |
| <b>5</b> |                 |                                |   |  |
| <b>6</b> |                 |                                |   |  |
| <b>7</b> |                 |                                |   |  |

1. Osoby, które uzyskały **pozytywny** wynik egzaminu uzyskały uprawnienia **sędziego stażysty** (S-St) lub **sędziego młodzieżowego** (SM).

2. Osoby, które uzyskały **negatywny** wynik egzaminu mają zaliczony kurs sędziowski i mogą ponownie przystąpić do egzaminu poprawkowego w okresie maksymalnie 1 roku od ukończenia kursu.

.....

Podpis kierownika kursu

.....

podpisy członków komisji